

P.O.
Josep Vives

Santa Maria del Mont

Butlletí Mensual

Any V

Agost de 1932

Núm. 52

XAMPANY GELAMA

Caves a VILAJUIGA (Girona)

Avis d'Administració

Preguem a tots els subscriptors que per tal de normalitzar la marxa de la nostra Administració, vulguin posar-se al corrent de llur respectiu abonament, a fi de què no ens haguem de veure obligats a suspendre la remesa del BUTLLETÍ.

L'import de la subscripció el poden fer a mans del capellà del Santuari, del Sr. Director del nostre BUTLLETÍ, o bé enviar-lo per Gir Postal o segells de correu al nostre representant a Girona que és Mn. Josep Oliver, Prev., carrer de Sant Francesc, núm. 9, on hom es pot dirigir per tots els afers d'administració. També es poden pagar les subscripcions a les llibreries de Joan Geli, C. Albareda, i de Francesc Geli, C. Argenteria. Girona.

SANTA MARIA DEL MONT

Butlletí mensual

Director: PERE VAYREDA I OLIVAS

Preu de subscripció: 2 pessetes l'any.

Número solt: 20 centims.

Anuncis a preus convencionals.

(Amb llicència eclesiàstica)

La Mare de Déu de Setembre

El dia 8 de setembre, festivitat del Naixement de la Verge Maria és la Festa Major d'aquest Santuari on és venerada l'antiquíssima imatge de Santa Maria del Mont. Aquell dia és la festa comú de gairebé tots els santuaris on hi ha una imatge de la Mare de Déu, de les que se'n diuen trobades. Sense fugir de les nostres terres trobem que aquell dia és la Mare de Déu dels Arcs per als de Santa Pau, la Mare de Déu d'Aguilar per als d'Argelaguer, la Mare de Déu del Tura per als d'Olot, etc. Sembla com si la troballa d'una veneranda imatge s'equiparés a una mena de naixement, i per això aital esdeveniment és commemorat el dia que l'Església celebra el naixement de la Santíssima Verge. I realment, bé es pot dir que la troballa d'aitals imatges ho fou un veritable naixement espiritual en el cor dels fidels car a la seva aparició i existència es deu l'haver-se generat i propagat entre nosaltres d'una manera tan general i tan intensa la devoció a la Verge Maria en el transcurs de les centúries.

Pel que fa a Santa Maria del Mont, tots els qui hem llegit la seva història sabem com consta documentalment que ja al segle XIII era venerada la Mare de Déu sota aquest mateix títol i en aquells indrets. La tradició popular atribueix la seva troballa a

la mediació d'un bou, el qual amb senyals desacostumats cridà l'atenció del vailet que el talaiava, i així descobrí la santa imatge. On la descobrí? Això la tradició sempre imprecisa i vaga, no ho assenyala pas. Però el fet és que la devoció a la Mare de Déu del Mont existia ja al segle XIII, i no creiem pas equivocar-nos si afirmem que ja llavors o poc després era venerada la mateixa imatge actual, la qual ofereix totes les característiques d'un estil de transició entre romànic i gòtic, propi de la tretzena centúria o de la següent.

Aquesta continuïtat en aital devoció mariana ens ha de moure a no deixar-la perdre, a seguir les petjades dels nostres avis, pensant amb trascor en el dia que aquesta i altres devocions similars desaparaguesin de la nostra terra, puix seria que ja hauríem perdut la fe, el gran tresor, el gran consol de les ànimes.

La nostra ascensió al Santuari del Mont

Aquesta vegada volíem fer colla a part. Ens hi empenyia el goig que pressentíem de fer la pujada a posta de sol. Ens imaginàvem un sol daurat que s'engrandia i envermellia en colgar-se mentre ruixava de polsim daurat els cingles escampats per la muntanya. Somniàvem en aquella claror somorta que havíem de trobar en ésser gairebé al cim, i en les alenades fresques que en arribar-hi havien de venir-nos del Canigó. Passariem la nit al Santuari i veuríem com s'adormen la Garrotxa i l'Empordà, i aquella, ens la forjàvem tota fosca com una casa rica de pagès a mitja nit en què les llumaneres totes són apagades i aquest, com un palau sumptuós amb totes les cambres il·luminades com en nit de gran festa. I encara somniàvem més. Vèiem que a primera hora del matí la plana i les muntanyes havien de tenir unes tonalitats suaus que havien de difumar-se en sortir el sol i quedar pintades dels colors més vius i que més tard, quan ell fes viure ja intensament la natura, les colles d'excursionistes que de tots indrets anirien pujant i pensàvem en el goig de donar el bon dia a tants d'amics nostres que deurien arribar amb la cara encesa, la gorja nua, els cabells esbullats, el somrís als llavis i la joia al cor.

Però tot foren somnis. En arribar a Beuda, de muntanyes no en vèiem pas; una boira negra, gairebé fangosa, en cobria els cims i davallava poc a poc. Només el castell del Moro damunt el turó punxagut tenia la gosadia de encarar-s'hi i volia obrir-la per donar-nos pas, però en la lluita flaquejà i prompte quedà també envaït i desaparegué de la nostra vista. Després lentament els ruixims s'espeseïen, la terra s'esponjava, els sembrats pujaven de color i el capvespre enfosquia ràpidament.

A Beuda hi ha una esglèsia romànica amb absidioles i ferramentes de l'època a l'exterior, amb una pica baptismal i altres joies artístiques a l'interior i al costat una casa rectoral tota plena de flors per fora i tota neta i plena d'amabilitat per dintre. I aquesta fou el nostre estatge en aquella nit.

El diumenge es llevà més alegroi, però no massa. També ho férem així nosaltres i a la poca estona, de la quietud de la vesprada, ja no en quedava gens. A la plaça els motors fressejaven i el jovent ja movia gatzara. L'església s'emplenava d'excursionistes i gent pagesa, la missa matinal era resada i molts foren els que començaren la jornada prenent en son cor el bon Déu, el creador de la natura que anaven a contemplar.

El camí de la muntanya està ben assenyalat; no calen pas guies i això fa que a petits grups tothom va pujant. De l'ascensió què en direm? Doncs que aquell castell del Moro encara es troba dalt del turó punxagut; que ahir no fou pas enderrocat i que les boires davant de la seva tossuderia no tingueren més remei que deixar-lo i que ara es passegen altra volta pels cims. Direm que en arribar al tombant de Salve Regina dominem ja, quant a alçada, el dit castell i que tenim davant un cingle damunt del qual s'alça la muntanya i que més enllà damunt d'altre turó més encimbellat, tot petitoi hi ha el Santuari del Mont i que aquelles boires ara juguen a turons. Després direm que trobem Roca Pastora i la seva font. Roca Pastora és una cinglera baumada per sota i la font, lloc a propòsit per a reposar. Ja no cal dir per tant el rebombori d'aquella hora. També direm que arribem al pla de Sous i que en ésser-hi fem com la nostra màquina fotogràfica que en un obrir i tancar d'ulls veiem un excursionista i una cavalleria ca-

valcada de figura femenina a primer terme, un monestir de parets enrunades a segon i boira que puja esbojarrada al fons. Encara direm que en passar pel coll, adéu Empordà i adéu serralada pirenenca. Boira a baix, boira enllà i boira al cim. I direm per fi que arribem a dalt amb la cara no gaire encesa, però amb la gorja nua, els cabells esbullats, el somris als llavis i la joia al cor.

Durant tot el matí, els excursionistes escampats pel cim consultaren el gran llibre de la naturalesa i vulgues que no, el degueren passar full per full. Ara s'obria pel capítol de la Garrotxa i en tancar aquest venia el de les Alberes. Uns pogueren fullejar el de la banda de mar i d'altres volien furetejar pel de les Guillerries. El capítol que parla de la plana gairebé sempre fou obert i en canvi el pirenenec gairebé sempre fou tancat.

La muntanya és acabada per un agombolament de penyes i els nostres passats tingueren la bella pensada de treballar-les, fer-ne carreus i bastir-hi una esglesieta romànica a llaor de la Mare de Déu i per fer-ne la seva imatge no les trobaren pas prou nobles i corregueren per aquelles afraus fins a trobar un bon bloc d'alabastre i aquesta imatge és la que encara beneeix de dia i de nit les dues comarques germanes. En aquesta església tota de pedra, ben curulla d'excursionistes i de cants litúrgics fou celebrat un ofici solemne i Santa Maria del Mont els mirà amorosament un a un quan s'atançaren després fins al seu tron per oferir-li el bes de veneració.

Encara no hem parlat de Mn. Jacinte Verdaguer i això que hem pujat al Mont per homenatjar-lo. Ja s'ha dit, però nosaltres ho tornarem a dir. En aquella cambra humil del santuari, la finestra de la qual està oberta de cara al Canigó, hi visqué el poeta i s'inspirà per al bell poema. Es guarden encara, la taula, la cadira de braços i el llit de capçalera antiga en la qual hi ha pintada la Mare de Déu dels Dolors. Davant d'aquesta cambra, que dóna a la sala gran del Santuari, per tal de celebrar l'homenatge s'encabiren els excursionistes a centenars i els que no pogueren es quedaren a l'eixida i a l'escala i tots s'enardiren amb les paraules vibrants i plenes de sentiment dels parlaments que es digueren i molts dels ulls de les excursionistes s'humitejaren i les mans de

tots es juntaren cop i més cop, de manera que el Santuari quedà convertit en un gran cloquer del que en sortia un trilleig seguit de festa gran que escampat per tota la terra catalana recordava a la nostra gent el gran acte d'admiració i d'amor que celebràvem, i que a través del vent devia arribar també fins al cloquer ferreny de Sant Martí de Canigó on la Martina no podent llençar el seu batall al vol per no haver-la deslligada encara la mà tremolosa del venerable Mn. Carselade, devia tota ella estremir-se interiorment i les seves vibracions bé devien arribar a l'ànima exquisida d'aquest gran bisbe, amic de Catalunya.

JOAN MASÓ

12 de juny de 1932

Del *Bulletí del G. E. i E. Gironí*, amb motiu de l'homenatge a Mn. Jacint Verdaguer.

La fada de Banyoles

Tota la nit he filat
vora l'estany de Banyoles,
al cantar del rossinyol,
al refilar de les goges.

Mon fil era d'or,
d'argent la filosa,
els boscos veïns
m'han pres per l'aurora.

Per debanar el meu fil
tinc belles debanadores,
les muntanyes de Bagur,
les de Bagur i Armen-Roda,
les serres de Puigneulós,
les del Mont i Rocaborba.

La plana de l'Empordà
mai ha dut millor corona,
corona de raigs de llum
trenats amb lliris i roses;
semblava un paó reial
obrint sa florida roda.

Mon fil era d'or,
d'argent la filosa,
els boscos veïns
m'han pres per l'aurora.

Com el fil era daurat,
les madeixes eran rosses,
hermosos cabells del sol
encastats de boira en boira.
De les Estunes al fons
el teixien quatre aloges,
llur teler és de cristall,
d'ivori la llançadora.
Veu's aquí el vel que han teixit
tot exprés per una boda.

Mon fil era d'or,
d'argent la filosa,
els boscos veïns
m'ha pres per l'aurora

† J. VERDAGUER, prev.

LES FORMIGUES ALADES

Els qui vénen a la mare de Déu del Mont durant la primera quinzena de setembre poden observar com tot el cim al està invadit d'un veritable eixam de formigues alades, les quals acaben per caure mortes formant veritables munts negrosos pels recons. El poble senzill relaciona aquest fenòmen amb la festivitat de la Verge per tal com aital pelegrinatge d'insectes coincideix amb els dies de la festa, i els animalots abans de morir es posen davant les portes i àdhuc es fiquen a dins l'Església. Erraria, però, qui hi vulgués atribuir cap caire sobrenatural a tot això.

Aquest fenòmen durant els mateixos dies es pot observar a gairebé tots els cimals semblants al nostre: a Bassegoda, a Puigscalm, al Far, a Sant Miquel de les Formigues, pic aquest que s'aixeca al cor de les Guilleries, el nom del qual deriva cabalment d'aquest fenòmen que allí també s'observa.

Totes les fantasies del poble davant aquest cas curiós es desfan escoltant les explicacions dels naturalistes especialitzats, entre els quals podem citar Hubner, Swammerdan i Michelet. Tots ells convenen que aquets eixams de formigues alades que pel setembre invadeixen els cims són pelegrinatges d'amor, ordenats a la reproducció de l'espècie. Aquests estols d'insectes arriben als pics no pas per llur propi esforç sinó més aviat enduts pels vents, i allí després d'una vida d'amor efímera, les femelles ponen els ous per l'any vinent i es moren, acomplida ja llur finalitat. I la generació vinent en néixer emigrarà segons els dictats de llur instint per a tornar a morir a les altures d'on vingueren.

Sia com sia, no està de més anotar aquesta curiositat que ací dalt hom pot observar, com una lliçó que ens dóna el gran llibre de la Naturalesa que des d'aquest cim podem contemplar a tot-hora obert de bat a bat.

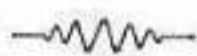
:: NOTICIARI ::

Fa alguns dies que el nostre venerable Prelat es traslladà a València, on li ha estat practicada una delicada operació quirúrgica per tal d'extirpar-li d'una manera definitiva el mal que tenia a la cama i que tant de malestar li causava.

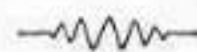
A l'hora d'escriure aquestes ratlles es tenen notícies satisfactòries del resultat de l'operació i de l'estat del pacient.

Déu vulgui que en això trobi el nostre estimat senyor Bisbe un prompte i franc restabliment de la seva important salut.

Nosaltres així ho demanem amb tot fervor al Senyor i a Santa Maria del Mont.

El dia 24 de juliol foren molts els catalans de les nostres comarques que es traslladaren a S. Martí del Canigó per assistir al gran aplec de la Campana. El venerable vellet, Mons. Carsalade pogué veure satisfets els seus desitjos en mig d'una gran gentada de fidels catalans que volgueren associar-se a la gran alegria que ell experimentava.

Aquest any al Seminari de Girona s'estan planejant algunes innovacions. Ara com ara sabem que s'hi cursaran les noves assignatures de Llengua francesa i Dibuix. L'ensenyament de la primera anirà a càrrec del Dr. Salvador Fullà, i el de la segona a càrrec de Mn. Anton Butiñà, vicari del Mercadal.

El capellà del santuari de La Salut de Collsacabra ha passat a residir un benefici a Sant Feliu de Guíxols. Ha estat designat per a nou capellà custodi d'aquell important Santuari marià, Mn. Miquel Bruns.

Després d'un començament d'estiu plujós i fresc, ha vingut l'agost amb una bona tanda de dies calorosos. Ací dalt, però, això solament es coneix anant pel sol. A l'ombra sempre se sent una agradable fresca. Darrerament hem tornat a encetar una tanda de diades plujoses.

La Festa Major

El dia 8 de setembre, Festa major de Santa Maria del Mont, es celebrarà el tradicional aplec amb els actes acostumats. Es d'esperar que si fa bo hi acudirà una gran gentada, com cada any.

Recordem als devots de Santa Maria del Mont que per especial i singular concessió del Papa Pius IX feta a perpetuïtat, el dia de la Nativitat de la Verge i la seva octava es pot guanyar indulgència plenària visitant la santa Imatge a la seva església, amb les condicions i pregàries de costum.

Necrològiques

Després d'una llarga i penosa malaltia ha lliurat la seva ànima a Déu Mn. Geroni Bañeras Prev. rector de Calabuig. El nostre més sentit condol als seus familiars, especialment al seu germà Mn. Joan, rector de Vilallonga. E. P. D.

A l'avançada edat de noranta anys ha mort santament a Les Palmes (Gran Canària) el senyor Joan Serra, pare de l'Excm. Sr. Bisbe d'aquella diòcesi Dr. Miquel Serra, fill d'Olot. Ens unim al sentiment que experimenten l'il·lustre prelat i els seus. R. I. P.

Pensió CAMPÍ

(antic «refectorium» del
Casal de l'Exercitant)

CANUDA, 4—BARCELONA

a càrrec del fondista

GERONI CAMPÍ

Habitacions amb aigua corrent
Quartos de bany — Dutxes

Abonaments

Apats a 3, 4 i 5 ptes. (vi comprès)

Céntrica - Seriosa - Econòmica

Canuda, 4 — Telèfon 22931

(Antic Casal de l'Exercitant)

No en cerqueu d'altra en anar a
BARCELONA

GIL BLANCH

BESALU

(GIRONA)

VINUM MISSÆ

DE TOTA CONFIANÇA

VINS, LICORS I XAMPANYS
DE DIVERSES MARQUES

ESPECIALITAT EN

VINS DE L'EMPORDÀ

DIPÓSIT I VENDA DELS
PRODUCTES LITÚRGICS ROURA

ÒPTICA SOLÀ

RAMBLA LLIBERTAT

GIRONA

BINOCLES DE LES

MILLORS MARQUES

BAROMETRES, TER-

MÓMETRES, HIGRÓ-

METRES I ALTRES

APARELLS PER ALS

EXCURSIONISTES

OBRES DE

PERE VAYREDA

EL PRIORAT DE LLADÓ

I LES SEVES FILIALS

SANTA MARIA DEL MONT

(NOTÍCIA HISTÓRICA D'AQUEST
SANTUARI)

ES VENEN A TOTES
LES LLIBRERIES

SANTA MARIA DEL MONT

BUTLLETÍ MENSUAL

FRANQUEO CONCERTADO

Masó, imp. — Girona

GUIX

d'en Noguer de Segaró

Guix blanc d'alabastre

Alabastre en blocs per a escultura

Fàbrica: **SEGARÓ**

BESALU (Girona)

Agent de vendes: **CASA AYMAR**

SANT CELONI

Telèfon, 5